

A MAGYAR HELYREÁLLÍTÁSI TERVEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A tanulmány a Tanács által 2023. december 8-án jóváhagyott, REPowerEU-fejezettel kiegészített magyar helyreállítási- és ellenállóképességi (RRF) tervet (a továbbiakban 2023-as terv)¹ hasonlítja össze a 2026. július 10-én jóváhagyott új tervvel (a továbbiakban 2026-os terv).² Míg az első tervet az Orbán-kormány nyújtotta be, az újabb terv már a Magyar-kormányhoz kötődik. A pénzügyi keret 10,4 milliárd euróról mintegy 10 milliárd euróra mérséklődött. A Tanács az új terv szükségességét többek között végrehajtási késedelmekkel, költségnövekedéssel, geopolitikai változásokkal és a 2026-os határidőből fakadó időkorláttal indokolta.

Az összevetés fő következtetése, hogy ugyan a 2026-os terv nem minden területen jelent visszalépést a korábbiakhoz képest, de több kulcskomponensben alacsonyabb vagy kevésbé szamon kérhető vállalási szintet rögzít. A 2023-as terv gyakrabban kötötte a forrásokat konkrét fizikai eredményekhez, kedvezményezett létszámokhoz és számszerű célértékekhez; a 2026-os terv több helyen intézményi reformokra, tőkejuttatásokra és forrásátadási mérföldkövekre épít. Ha pedig egy RRF-komponens teljesítése főként tőke- vagy forrásátadáshoz kötődik, a mérföldkő elsősorban azt igazolja, hogy a pénz átkerült egy intézményhez, nem azt, hogy abból már tényleges társadalmi vagy gazdasági eredmény született. Vagyis ez pusztán a pénz megjelenését méri, nem pedig annak a megfelelő felhasználását, ezért nehezen számonkérhető.

¹ Az Európai Unió Tanácsa (2023): Melléklet a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozat módosításához, ST 15964/23 ADD 1. [Elérhető az eredeti forrásban.](#)

² Az Európai Unió Tanácsa (2026): Melléklet a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozat módosításához, ST 10914/26 ADD 1. [Elérhető az eredeti forrásban.](#)

A társadalmi és közszolgáltatási komponensekben több közvetlen visszalépés dokumentálható. A Felzárkózó települések fejezetből kikerül az 1600 felújított és 400 új szociális lakás vállalása, miközben a naperőművi, foglalkoztatási és oktatási célértékek is csökkennek. A vízgazdálkodási és körforgásos gazdasági komponensek együttes, mintegy 98 millió eurós 2023-as kerete 19,67 millió euróra szűkül; ezalatt az egészségügyi komponens pedig mintegy 1,306 milliárd euróról 478,22 millió euróra esett vissza, és az 1,5 millió időst célzó távfelügyeleti program sem marad önálló intézkedés.

A fenntartható közlekedésben több nagy, számszerű infrastruktúra-vállalás eltűnik vagy gyengül. A HÉV-fejlesztési csomag és a 239 km-es központi forgalomirányítás nem jelenik meg az új tervben, a zero emissziós autóbuszok célértéke 300-ról 187-re csökken. Ezzel szemben a 2026-os terv új vasúti finanszírozási és intézményi modellt vezet be, köztük 1,8 milliárd eurós tőkejuttatást az állami vasúti járműtársaság számára.

Az energia- és REPowerEU-területen a 2023-as terv több közvetlenül mérhető célt vállalt. A hálózati megújuló-befogadási cél 3609 MW-ról 2781 MW-ra, a támogatott napelemes háztartások száma 30 974-ről 20 000-re, az energiatárolási cél 885 MWh-ról 676 MWh-ra csökken. A REPowerEU-fejezet 13 reformról és 16 beruházásról 8 reformra és 2 beruházásra szűkül; több ipari, geotermikus, hidrogén-, energiaszegénységi és zöldkészség-vállalásnak nincs hasonlóan konkrét utódja.

Az új „Üzleti környezet” és „Digitális innováció” komponensek stratégiaileg jelentős újdonságok, de a mérföldkövek nagy része tőke- vagy forrásátadáshoz kötődik. Az MFB-reform, az EuroHPC/MI-gigagyár és az IRIS program hosszabb távú értéket teremthet, ugyanakkor kevesebb kötelező célérték vonatkozik a végső kedvezményezettekre, a létrehozott lakásokra, a kiszolgált vállalkozásokra vagy a tényleges magyar technológiai kapacitásra.

Nem minden komponens mutat visszalépést. A demográfia és köznevelés, valamint a munkaerő-fejlesztés területén inkább folytonosság és átrendezés figyelhető meg. A kormányzás és közigazgatás fejezetben pedig az EPPO-csatlakozás megindítása, a közérdekű vagyonkezelő alapítványokra vonatkozó új követelmények és további átláthatósági elemek több ponton magasabb ambíciót jelentenek, mint a korábbi tervben megfogalmazottak.

Összességében a 2026-os terv a végrehajthatóság és az intézményi egyszerűsítés irányába mozdul el, de több komponensben ennek ára a korábbi vállalási szint csökkenése. A 2023-as terv számos területen nagyobb volumenű, társadalmilag célzottabb és közvetlenebbül mérhető eredményeket vállalt. A 2026-os terv előnyei inkább az új intézményi keretekben és finanszírozási rugalmasságban jelentkeznek; rövid távú eredményességi és számonkérhetőségi szempontból azonban a korábbi terv több fejezetben erősebb referenciapont.

A tanulmány a 2023. december 8-án, illetve 2026. július 10-én tanácsi jóváhagyást kapott RRF-terveket hasonlítja össze. Az értékelés különbséget tesz az intézkedések tényleges megszüntetése, más komponensbe történő áthelyezése, a célérték csökkentése és a mérföldkő jellegének megváltozása között. A „visszalépés” kifejezés csak ott szerepel, ahol alacsonyabb finanszírozás, kisebb számszerű cél, szűkebb kedvezményezett kör vagy gyengébb közvetlen eredménykövetelmény dokumentálható.

1. DEMOGRÁFIA ÉS KÖZNEVELÉS

A magyar RRF-terv demográfiával és közneveléssel foglalkozó komponense már a 2022-ben jóváhagyott korábbi tervben is a köznevelés digitalizációjára, a pedagóguspálya vonzóbbá tételére, a hátrányos helyzetű tanulók oktatási lehetőségeinek javítására és a kisgyermekkori ellátás kapacitásainak bővítésére épült. A 2023-as módosítás tovább erősítette a bölcsődei férőhelyek fejlesztését, miközben a digitális oktatási infrastruktúra bővítése változatlanul meghatározó elem maradt.

A pedagógusbérek rendezése ugyancsak a 2023-as terv egyik jelentős reformvállalásává vált. A konstrukció célja az volt, hogy a pedagógusok átlagbére 2025-re elérje a diplomás átlagkereset legalább 80 százalékát, és ezt az arányt 2031 végéig fenn is tartsák. A program külön bérösztönzött kapcsolt a hátrányos helyzetű településeken, illetve nagyobb arányban hátrányos helyzetű gyermekeket oktató intézményekben dolgozó pedagógusok munkájához is. Ebből következően az oktatási komponens egyik legnagyobb horderejű strukturális eleme már a korábbi terv időszakában bekerült az RRF-be, és az új terv ezt a célt alapvetően nem írta felül.

A 2026-ban jóváhagyott új terv ezen a területen inkább átrendezést és kiegészítést, mint teljes irányváltást jelent. Megtartja a köznevelés digitalizációját, a pedagógusbérekre vonatkozó vállalást és a bölcsődei infrastruktúra fejlesztését. A digitális oktatásban 579 ezer notebook és további 3100 digitális eszköz átadása, a gyermekellátásban 110 bölcsődei létesítmény megépítése, az iskolai infrastruktúrában pedig 152 millió euró kifizetése szerepel.

Az egyik markánsabb új elem ugyanakkor a sajátos nevelési igényű gyermekeket befogadó intézmények támogatásának önálló beruházási intézkedéssé emelése. A módosított terv 23,5 millió eurót rendel többek között képzésekhez, tudásmegosztáshoz, iskolai szállításhoz, informatikai és egészségügyi eszközökhöz, valamint speciálisan kialakított elektromos járművekhez. Emellett nagyobb hangsúlyt kap az iskolai szegregáció visszaszorítása is. Az új mérőföldkő szerint azoknak az általános iskoláknak az állami támogatása, amelyekben a hátrányos helyzetű tanulók aránya több mint húsz százalékponttal elmarad az adott települési átlagtól, tíz százalékkal csökkenthető. Ez már egy közvetlenebb pénzügyi ösztönzést kapcsol az integrált oktatás előmozdításához.

A komponensben ezért nem azonosítható egyértelmű, általános vissza- vagy előrelépés. A fő beruházási irányok folytonosak, miközben az inkluzív oktatás és a szegregáció mérséklése hangsúlyosabbá válik. A változás inkább a források koncentrálásában és egyes mérföldkövek egyszerűsítésében ragadható meg.

2. MAGASAN KÉPZETT, VERSENYKÉPES MUNKAERŐ

A Magasan képzett, versenyképes munkaerő komponens a 2023-as tervben a felsőoktatás, a szakképzés, a kutatás-fejlesztés és az innováció együttes modernizációjára épült. A cél a képzettségi szint emelése, az oktatási infrastruktúra fejlesztése, valamint az egyetemek, kutatóhelyek és gazdasági szereplők kapcsolatainak erősítése volt. A 2023-as REPowerEU-módosítás ezt a komponenset lényegében változatlanul, 692 millió eurós kerettel hagyta meg.

Az korábbi terv egyik hangsúlyos eleme a felsőoktatási képzések korszerűsítése volt. Ennek keretében a terv digitális tananyagok fejlesztését, az egyetemeken alkalmazott új oktatási formák elterjesztését és a munkaerőpiaci igényekhez jobban alkalmazkodó képzési struktúra kialakítását célozta. Külön beruházási elemként jelent meg az e-tananyagok fejlesztése, amelyre a terv mintegy 23 millió eurót rendelt, valamint ugyancsak 23 millió eurós nagyságrendben kapott támogatást a rövidebb, rugalmasabb képzést biztosító mikrotanúsítvány programok kialakítása. A felsőoktatási infrastruktúra modernizálása ennél is szélesebb körű volt: digitális eszközök beszerzése, az intézmények energiahatékonysági felújítása, új épületek kialakítása és képzési-kapacitásfejlesztési programok egyaránt helyet kaptak a konstrukcióban.

A 2023-as terv ugyanakkor nem korlátozódott a felsőoktatásra. A szakképzési rendszer 21. századi infrastruktúrájának megteremtésére külön beruházás irányult, amely az intézmények energetikai korszerűsítését és informatikai eszközellátottságának javítását foglalta magában. Emellett önálló intézkedésként szerepelt a digitális szakképzési tananyagok fejlesztése, valamint a budapesti Központi Vizsgaközpont létrehozása. A terv egyik legnagyobb kutatás-fejlesztési eleme a nemzeti kutatási és fejlesztési laboratóriumok létrehozása volt, amelyre a 2023-as tervben 184 millió euró jutott. Ezzel az eredeti konstrukció nemcsak az oktatási intézmények korszerűsítésére, hanem a tudományos és innovációs háttér megerősítésére is jelentős forrást biztosított.

A 2026-os terv alapvetően megtartja ezt a célrendszert. Továbbra is a felsőoktatás és a szakképzés modernizációjára, a zöld és digitális átálláshoz szükséges készségekre, valamint a kutatási és innovációs teljesítmény javítására épít.

A 2026-os terv a felsőoktatási képzések korszerűsítését konkrét célhoz köti: legalább 15 felsőoktatási programot kell felülvizsgálni annak érdekében, hogy azokban nagyobb szerepet kapjanak a gyakorlatorientált elemek. Az intézményi innováció keretében legalább 1000 digitális tananyag elkészítését írja elő. Az egyetemi infrastruktúra fejlesztése továbbra is magában foglalja az energiahatékonysági felújításokat, az új épületeket és a digitális eszközök beszerzését; a felújításoknak legalább 30 százalékos primerenergia-megtakarítást kell elérniük.

A szakképzés területén ugyancsak folytatódik a korábbi terv által kijelölt irány. A terv a kiválasztott szakképzési centrumok energetikai korszerűsítését, új épületek kialakítását és informatikai eszközökkel történő felszerelését tartalmazza. Megmarad a Központi Vizsgaközpont fejlesztése is, amelynek célja a szakmai vizsgáztatás minőségének javítása. A kutatás-fejlesztési intézkedések ugyanakkor más szerkezetben jelennek meg: a 2026-os terv már általánosabb kutatás-fejlesztési támogatási konstrukciót rögzít, amely a biztonság és környezet, az egészségügy, az ipar és a digitalizáció területén működő kutatási szervezetek támogatására koncentrál.

A két terv között ezen a területen inkább szerkezeti, mint stratégiai különbség van. A 2026-os terv számos korábbi intézkedést összevon, és több esetben konkrétabb mérföldköveket rendel hozzájuk.

3. FELZÁRKÓZÓ TELEPÜLÉSEK

Az RRF-terv harmadik, „*Felzárkózó települések*” című komponense már a korábbi tervben is a társadalmi és területi különbségek mérséklését szolgálta. A fejezet középpontjában Magyarország 300 leghátrányosabb helyzetű települése állt, amelyek felzárkóztatását nem egyetlen szociálpolitikai intézkedéssel, hanem lakhatási, energetikai, foglalkoztatási és oktatási beavatkozások összehangolásával kívánták elősegíteni. A komponens a már korábban létrehozott Felzárkózó Települések Programhoz³ kapcsolódott, vagyis az RRF-források egy már

³ Felzárkózó Települések Program. <https://fete.hu/>

működő hazai szakpolitikai konstrukció finanszírozását és kibővítését szolgálták. A 2023-ban elfogadott terv szerint a cél a megfelelő lakhatáshoz és alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, az energiaszegénység mérséklése, a leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok munkaerőpiaci integrációja, valamint az oktatási eredmények javítása volt.

A 2023-as terv ennek megfelelően négy nagy beruházási területet kapcsolt össze. Az egyik legnagyobb vállalat a szociális lakhatási program volt. A terv legalább 1600 lakás megvásárlását és felújítását, valamint további 400 új szociális lakás építését irányozta elő. Az intézkedés nem pusztán ingatlanfejlesztésként jelent meg: a lakásokat legalább húsz évig a Felzárkózó Települések Program végrehajtásában részt vevő szervezetek tulajdonában kellett tartani, működtetésüket pedig szociális lakásügynökségi modellhez kapcsolták. Az új vagy felújított lakások elhelyezésénél kifejezett cél volt a további térbeli szegregáció elkerülése is.

A második meghatározó elem az energiaszegénység mérséklését célzó szociális naperőműprogram volt. A 2023-as terv legalább 25 000 kWp megújulóenergia-termelő kapacitás létrehozását irányozta elő, amelynek bevételeiből legalább 5000 sérülékeny helyzetű család energiafelhasználását támogatták volna. A konstrukció különlegessége abban állt, hogy egyszerre kapcsolta össze a zöld átállás és a szociálpolitika céljait: a megújulóenergia-termelésből származó bevételt a leghátrányosabb helyzetű háztartások fűtési és villamosenergia-költségeinek enyhítésére kívánták felhasználni.

Ehhez társult a foglalkoztatási és készségfejlesztési program, amely legalább 10 000 fő részvételével számolt munkaerőpiaci szocializációs programokban. A képzés, személyes mentorálás és legalább hat hónapos munkatapasztalat biztosítása azt szolgálta, hogy a hátrányos helyzetű településeken élők tartósabban kapcsolódhassanak be a nyílt munkaerőpiacra. A negyedik pillért a közösségorientált pedagógiai fejlesztések jelentették: az korábbi terv legalább 100 köznevelési intézmény bevonását írta elő, többek között intézményi szociális diagnózisokkal, kibővített iskolai programokkal és középiskolai ösztöndíjakkal.

A 2026-os új terv ezen a területen már jóval szűkebb konstrukciót tartalmaz. Továbbra is ugyanarra a 300 leghátrányosabb helyzetű településre összpontosít, de a komponens finanszírozása 65,6 millió euróra csökken. A korábbi négy nagy beruházási irányból három

marad önálló RRF-intézkedésként: a megújulóenergia-termelés, a foglalkoztatási és készségfejlesztési programok, valamint a közösségorientált pedagógia.

A legszembetűnőbb változás a szociális lakhatási elem kikerülése. A 2026-os komponens már nem tartalmazza a korábbi 1600 lakás felújítására és 400 új szociális lakás építésére vonatkozó RRF-vállalást. Ezzel párhuzamosan a megmaradó intézkedések célértékei is mérséklődnek. A naperőművi kapacitás a 2023-as tervben szereplő legalább 25 000 kWp helyett 15 000 kWp-re, a támogatott háztartások köre pedig a korábbi legalább 5000 család helyett 1500 kedvezményezettre módosul. A foglalkoztatási programban részt vevők tervezett száma 10 000-ról 7000 főre, a közösségi pedagógiai fejlesztésekbe bevont intézmények száma pedig 100-ról 60-ra csökken.

A komponens legjelentősebb változása a szociális lakhatási program elhagyása, miközben a megmaradó intézkedések számszerű céljai is csökkennek. Ebből a szempontból a 2026-os komponens a 2023-as program szűkített változatának tekinthető.

4. VÍZGAZDÁLKODÁS ÉS KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG

A 2026-os terv egyik szerkezeti változása, hogy a korábbi vízgazdálkodási és körforgásos gazdasági komponenseket összevonja. A 2023-as tervben ezek külön komponensként, 38, illetve 60 millió eurós becsült költséggel szerepeltek; a 2026-os összevont komponens kerete 19,67 millió euró. A pénzügyi volumen tehát ezen a területen érdemben csökken.

A 2023-as vízgazdálkodási programnak középpontjában az ország egyre súlyosabb vízhiányának és aszálykockázatának kezelése állt. A terv a felszíni és felszín alatti vízkészletek állapotának pontosabb megfigyelését, a vízvisszatartás ösztönzését és a természetalapú megoldások szélesebb alkalmazását kapcsolta össze. Ennek egyik fontos reformja az öntözési közösségek feladatainak kibővítése és úgynevezett fenntartható vízgazdálkodási közösségekké alakítása volt. Ezeknek már nem kizárólag az öntözéssel, hanem a vízvisszatartással, a helyi vízigények és vízkészletek összehangolásával, valamint a klímaadaptációval is foglalkozniuk kellett. A terv 100 ilyen közösség létrehozását, továbbá legalább 50 ezer hektárnyi mezőgazdasági területen víztakarékos gazdálkodási gyakorlatok alkalmazását irányozta elő.

Az eredeti konstrukció másik fontos pillére egy átfogó vízügyi monitoringrendszer kiépítése volt. A fejlesztés új felszíni hidrológiai állomások, mérőberendezések és felszín alatti monitoringkutak létrehozását tartalmazta, a mérési adatok nyilvánosságának biztosítása mellett. A 2023-as terv legalább 30 új felszíni mérőállomás és több mint 60 új monitoringkút kialakításával számolt. Az korábbi terv ezen túl a Hanság Natura 2000 terület ökológiai vízellátásának javítását, valamint egy szakértői munkacsoport ajánlásaira épülő klímaadaptációs cselekvési terv kidolgozását is beemelte a komponensbe.

A körforgásos gazdaság területén a 2023-as terv ennél szélesebb szabályozási és beruházási reformot irányzott elő. Célja a hazai hulladékgazdálkodási rendszer átalakítása és az uniós újrahasznosítási célokhoz való felzárkózás volt. A terv alapján elfogadandó Nemzeti Hulladékgazdálkodási Terv és Nemzeti Körforgásos Gazdasági Stratégia mellett új szabályok vonatkoztak az italcsomagolások visszaváltási rendszerére, az egyszer használatos műanyagokra, a kiterjesztett gyártói felelősségre és az elhagyott hulladék kezelésére.

Ezen a területen is történt azonban már 2023-ban jelentős korrekció. Az korábbi terv eredetileg egy innovatív műanyag-kémiai újrahasznosító üzem létrehozását tervezte, amely a mechanikailag nem újrahasznosítható műanyag hulladék kezelését szolgálta volna. Az ellátási láncok zavarai és a beruházás elhúzódó végrehajtása miatt ezt végül kivették az RRF-ből. Helyette az elkülönített hulladékgyűjtés infrastruktúrájának fejlesztése, valamint egy országos szemléletformáló stratégia került a tervbe. A Bizottság már ekkor jelezte, hogy az új intézkedések nem azonos léptékűek az elhagyott kémiai újrahasznosítási beruházással.

A 2026-os terv ezt a már 2023-ban is racionalizált rendszert tovább szűkíti. A vízgazdálkodási részben fenntartható vízgazdálkodási cselekvési terv, ellenőrzött vízviszataratási beavatkozások és a Kvassay-szivattyútelep befejezése marad hangsúlyos. A körforgásos gazdaságban elsősorban a már megkezdett szabályozási reformok és a hulladékhierarchiát népszerűsítő kommunikációs kampány marad fenn. A korábbi monitoring- és infrastruktúra-elemek egy része nem jelenik meg az új komponensben.

5. EGÉSZSÉGÜGY

Az egészségügyi komponens jól szemlélteti a 2026-os terv kettősségét: a fő szakpolitikai irányok jelentős része megmarad, miközben a pénzügyi volumen és több közvetlen eredményvállalás

csökken. A 2023-as módosított tervben az egészségügyi komponens mintegy 1,306 milliárd eurós kerettel rendelkezett, a 2026-os tervben ehhez jóval kevesebb, mindössze 478,22 millió euró kapcsolódik.

A korábbi tervnek kiindulópontja az volt, hogy a magyar egészségügyi rendszer egyszerre küzd az ellátáshoz való hozzáférés területi egyenlőtlenségeivel, a kórházi ellátás túlzott súlyával, egyes térségek szakemberhiányával és az ellátórendszer hatékonysági problémáival. Ennek megfelelően a komponens öt fő célt határozott meg: a hálapénz felszámolását, a háziorvosi ellátás szerepének erősítését, a fekvőbeteg-ellátás racionalizálását és infrastruktúrájának korszerűsítését, az egészségügyi digitalizáció felgyorsítását, valamint egy idősek számára kialakított távfelügyeleti rendszer létrehozását.

A fejezet egyik legfontosabb reformját, a hálapénz rendszerének felszámolását, már a korábbi terv időszakában végrehajtották. Az RRF ehhez kapcsolódó vállalása az egészségügyi szolgálati jogviszony létrehozására, az orvosok béremelésére és a hálapénz elfogadásának kriminalizálására épült. A Bizottság dokumentuma szerint ezek egy egységes reformcsomagot alkottak, amelynek célja nemcsak az informális fizetések megszüntetése, hanem az orvosi pálya vonzóbbá tétele és az egészségügyi munkaerő megtartása is volt. A reform hatásának értékelésére az korábbi terv egy független vizsgálat elkészítését is előírta.

Szintén jelentős pillért alkotott a korábbi terv időszakában a „21. századi egészségügy feltételeinek kialakítása”. A terv egységesebb országos egészségügyi irányítás kialakítását és 22 megyei szintű, integrált betegutakra épülő kórházi hálózat megszervezését irányozta elő. Emellett legalább 40 új vagy korszerűsített egészségügyi infrastruktúra-elemet kellett modern eszközökkel felszerelni, összesen mintegy 140 ezer darab egészségügyi eszköz telepítésével. A fejlesztésekhez az új és felújított épületek energiahatékonyságának javítása is társult.

Az korábbi terv másik meghatározó eleme az egészségügyi digitalizáció volt. Ennek keretében 65 kórház informatikai biztonsági rendszerének fejlesztése, legalább 17 új egészségügyi adatbázis és betegségregiszter EESZT-be történő integrálása, az elektronikusan intézhető egészségügyi hatósági ügyek arányának 60 százalékra növelése, valamint a telemedicina jelentős kiterjesztése szerepelt a vállalások között. A 2023-as terv ezen túl új központi

egészségügyi mobilalkalmazás, a myEESZT létrehozását és legalább 100 ezer felhasználó elérését is célul tűzte ki.

Különösen nagy volumenű kezdeményezés volt az idősök távfelügyeleti programja. Az eredeti RRF szerint legalább 1,5 millió, 65 év feletti ember számára kellett hordható jelzőeszközt biztosítani, amely egy napi 24 órában működő diszpécsterszolgálathoz kapcsolódott. A rendszer célja az volt, hogy egészségügyi vagy más vészhelyzetben az idős ember közvetlenül segítséget kérhessen, miközben szükség esetén a hozzátartozók, a háziorvos vagy más egészségügyi szolgáltató is bevonható legyen. Ez a konstrukció jól példázza, hogy a 2023-as terv az egészségügyi digitalizációt nem pusztán intézményi informatikai fejlesztésként, hanem közvetlen lakossági szolgáltatásként is értelmezte.

A negyedik nagy beruházási irány az alapellátás megerősítése volt. Az korábbi terv már 2021-ben létrehozta a háziorvosi praxisközösségek működésének jogi kereteit, majd az RRF azt írta elő, hogy 2025-re legalább 4000 háziorvos kapcsolódjon működő praxisközösségekhez. Emellett legalább 43 ezer beteget kívántak bevonni a krónikusbetegség-kezelési programokba, további 30 ezer embert pedig prevenció és egészségfejlesztési programokba. A reform mögött az az elképzelés állt, hogy az alapellátás több feladatot tudjon helyben elvégezni, ezáltal csökkentve a szakellátásra és a kórházakra nehezedő terhet.

A 2026-os terv ennek a szakpolitikai logikának a lényegét megtartja. A Bizottság új értékelése ismét ugyanazokat a fő problémákat azonosítja: a kórházi ellátás túlzott szerepét, a regionális munkaerőhiányt és az informális hálapénz problémáját. A 2026-os komponens továbbra is tartalmazza a hálapénz felszámolásához kötődő intézkedéseket, a kórházi infrastruktúra és az orvostechikai eszközök korszerűsítését, az elektronikus egészségügyi rendszer fejlesztését, valamint a háziorvosi praxisközösségekre, a krónikus betegségek kezelésére és a prevencióra épülő alapellátási modellt. Új vagy hangsúlyosabb elemként emellett a helyi egészségügyi és szociális ellátási infrastruktúra korszerűsítése is bekerül a komponensbe.

A két terv közötti legfontosabb különbség ezért nem az egészségpolitikai célrendszer teljes átírása, hanem a pénzügyi és beruházási szerkezet jelentős szűkítése. Míg az korábbi tervben az egészségügyi komponens 1,3 milliárd eurót meghaladó fejlesztési kerettel és több nagy, országos kiterjedésű programmal rendelkezett, addig a 2026-os konstrukció kevesebb mint

félmilliárd euróra csökkenti az RRF-ből közvetlenül finanszírozott egészségügyi kiadásokat. A korábbi tervben önálló, nagyszabású elemként megjelenő idősügyi távfelügyeleti program például már nem jelenik meg a 2026-os komponens fő intézkedései között, miközben a már korábban megkezdett digitalizáció, infrastruktúra-fejlesztés és alapellátási reform továbbra is megmarad.

Az egészségügyi komponens ezért elsősorban a korábbi reformprogram pénzügyi és végrehajtási szűkítésének tekinthető. A fő célok - az alapellátás erősítése, a digitalizáció, az infrastruktúra korszerűsítése és a hálapénz visszaszorítása - fennmaradnak, de alacsonyabb RRF-forrás és kevesebb országos léptékű közvetlen eredmény mellett.

6. KORMÁNYZÁS ÉS KÖZIGAZGATÁS

A „Kormányzás és közigazgatás” komponens eltérő képet mutat a beruházási fejezetekhez képest. A 2026-os tervben is 0 eurós költségű komponens, amely jogalkotási, intézményi, igazságszolgáltatási, közbeszerzési és államháztartási reformokat fog össze. Az összevetésnél ezért azt kell elkülöníteni, hogy mely reformok származnak a 2022-2023-as tervből, és melyek jelentenek tényleges újítást 2026-ban.

A korábbi helyreállítási terv elfogadása eleve szorosan összekapcsolódott a jogállamisági és az uniós pénzügyi érdekek védelmét célzó reformokkal. A Tanács 2022 decemberében úgy hagyta jóvá a magyar tervet, hogy a kifizetéseket 27 úgynevezett „szupermérőföldkő” teljesítéséhez kötötte. Ezek a korrupcióellenes rendszer, a közbeszerzések átláthatósága, az igazságszolgáltatás függetlensége, valamint az uniós források ellenőrzése területén írtak elő reformokat. A Bizottság 2022-es összefoglalója ezért már az korábbi terv egyik meghatározó elemének tekintette a jogállamiság megerősítését.

A legfontosabb ilyen intézkedések közé tartozott az Integritás Hatóság és a Korrupcióellenes Munkacsoport létrehozása. Mindkét intézmény még a korábbi terv időszakában, 2022-ben jött létre. Az Integritás Hatóság feladata az uniós támogatások felhasználásával összefüggő csalás, összeférhetetlenség és korrupció megelőzésének, feltárásának és korrekciójának erősítése lett, különös tekintettel a közbeszerzésekre. A Korrupcióellenes Munkacsoportban pedig a szabályok alapján jelentős szerepet kellett biztosítani a kormánytól független civil szereplőknek is. A rendszerhez éves jelentési és kormányzati válaszadási kötelezettség társult. Vagyis két

olyan intézmény, amely a 2026-os tervben továbbra is a korrupcióellenes reformrendszer meghatározó elemeként jelenik meg, nem a 2026-os terv újítása, hanem a korábbi terv RRF-vállalásainak tovább élése.

Ugyanez igaz a korrupciós ügyekben hozott ügyészési és nyomozóhatósági döntések bírói felülvizsgálatára is. A 2022-es RRF már előírta egy olyan külön eljárás kialakítását, amelyben természetes és jogi személyek is kezdeményezhetik bizonyos, közhatalom gyakorlásához vagy közvagyon kezeléséhez kapcsolódó bűncselekmények esetében a feljelentést elutasító vagy a nyomozást megszüntető döntések felülvizsgálatát. Hasonlóképpen a 2023-as tervhez kapcsolódott a vagyonnyilatkozati rendszer szigorítása és elektronizálása, valamint az új nemzeti korrupcióellenes stratégia kidolgozása is. A 2026-os dokumentum ezeket az intézkedéseket továbbra is a kormányzási komponens részének tekinti, vagyis ebben az esetben is egy már korábban létrehozott reformmechanizmus továbbviteléről van szó.

Hasonló folytonosság mutatható ki a közbeszerzések területén. A 2023-as RRF-terv már célul tűzte ki az egyajánlatos közbeszerzések arányának mérséklését, a verseny növelését, valamint a közbeszerzési rendszer átláthatóságának javítását. Ennek részeként teljesítménymérési keretrendszer készült a közbeszerzések hatékonyságának és költséghatékonyságának értékelésére, fejlesztették az Elektronikus Közbeszerzési Rendszert, és külön intézkedésekkel ösztönözték a kis- és középvállalkozások részvételét a tendereken. A 2026-os terv ezek közül több elemet szinte változatlan logika mentén visz tovább: fenntartja az egyajánlatos eljárások monitoringját, további összeférhetetlenségi, közzétételi és jelentési kötelezettségeket ír elő, valamint továbbfejleszti az elektronikus közbeszerzési rendszert.

Az igazságszolgáltatás függetlenségéhez kapcsolódó reformok ugyancsak nagyrészt a korábbi helyreállítási tervben jelentek meg először. A 2022-es RRF az Országos Bírói Tanács jogköreinek megerősítését, a Kúria működésének átalakítását, az elnök megválasztására és az ügyelosztási rendre vonatkozó szabályok módosítását, az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárások akadályainak megszüntetését és az Alkotmánybíróság jogerős bírói döntéseket érintő egyes felülvizsgálati lehetőségeinek megszüntetését tartalmazta. A Bizottság a korábbi terv kapcsán már kifejezetten ezeket emelte ki az igazságszolgáltatás függetlenségét erősítő intézkedéseként. A 2026-os terv tehát ezen a területen sem a semmiből hoz létre új reformcsomagot, hanem jelentős részben fenntartja és tovább viszi a korábbi mérföldköveket.

Szintén a korábbi terv időszakához köthető az uniós pénzügyi érdekek ellenőrzésének erősítése. Az korábbi terv vállalta az Arachne kockázatelemző rendszer használatát az EU-források kezelésében, a konfliktusok és összeférhetetlenségi kockázatok ellenőrzését, valamint az uniós forrásokat auditáló szervezet függetlenségének megerősítését. A 2026-os terv ezeket az ellenőrzési mechanizmusokat szintén fenntartja, és a Bizottság értékelése szerint az Arachne rendszer használatának, az auditkapacitásoknak és az OLAF-vizsgálatok feltételeinek további erősítését írja elő.

A 2026-os terv új elemeket is tartalmaz. Ezek közül a legjelentősebb az Európai Ügyészséghez (EPPO) történő csatlakozás folyamatának megindítása, amely a korábbi RRF-ben nem szerepelt vállalásként.

Egy másik érdemi változás a közérdekű vagyonkezelő alapítványok kivezetésének megjelenése. A 2026-os terv ezt már explicit korrupcióellenes és összeférhetetlenségi intézkedésként nevesíti. Emellett hangsúlyosabb szerepet kap a közérdekű adatokhoz való hozzáférés, a társadalmi párbeszéd és az érintettek bevonása, valamint a rendszeres hatásvizsgálatok alkalmazása. A komponens az államháztartás és adórendszer területén is tartalmaz reformokat: kiadási felülvizsgálatokat, a fiskális keretrendszer átalakítását, transzferárazási intézkedéseket, egyes külföldre irányuló kifizetések levonhatóságának korlátozását, adóegyszerűsítést és a támogatott hitelprogramok reformját.

Ugyanakkor még ezen a területen sem minden tekinthető teljesen új szakpolitikai iránynak. A közpénzügyi fenntarthatóság, a kiadási felülvizsgálatok és az adórendszer egyszerűsítése már a korábbi terv 2022-es helyreállítási tervében is megjelent. Az eredeti program a nyugdíjrendszer hosszabb távú fenntarthatóságának vizsgálatát, rendszeres kiadási felülvizsgálatok alkalmazását, az agresszív adótervezés elleni fellépést és az adórendszer egyszerűsítését is tartalmazta. Így a 2026-os terv ezen a ponton is részben egy már megkezdett reformfolyamat újraszervezését és kibővítését jelenti.

A kormányzás és közigazgatás fejezet tehát összetettebb képet mutat. Az Integritás Hatóság, a Korrupcióellenes Munkacsoport, az ügyészségi döntések bírói kontrollja, a vagyonnyilatkozati rendszer átalakítása, a közbeszerzések versenyének erősítése, az Országos Bírói Tanács jogköreinek bővítése, a Kúriát érintő reformok, az Arachne rendszer és több közpénzügyi

intézkedés már az korábbi terv által elfogadott RRF része volt. Mindez azért is jelentős, mert az korábbi tervhez kapcsolódó 27 szupermércöldkő teljesítése eleve a magyar RRF-források folyósításának előfeltételévé vált.

A komponens ezért összességében nem tekinthető visszalépésnek. A 2026-os terv a korábbi jogállamisági és közpénzügyi reformrendszer nagy részét fenntartja, miközben az EPPO-csatlakozás, a közérdekű vagyonkezelő alapítványok kivezetése és egyes átláthatósági szabályok szigorítása több ponton magasabb ambíciót jelent.

7. FENNTARTHATÓ ZÖLD KÖZLEKEDÉS

A 2023-as és a 2026-os „Fenntartható zöld közlekedés” komponens azonos stratégiai célokat követ: a közlekedési kibocsátások csökkentését, a közösségi közlekedés vonzerejének növelését és a fenntartható módokra történő áttérrelést. A két terv eszközrendszere azonban jelentősen eltér. A 2023-as komponens több konkrét és számszerűsíthető infrastruktúra- és járműfejlesztést tartalmazott; a 2026-os terv ezek egy részét elhagyja vagy kevésbé részletes mércöldkővel helyettesíti, miközben új pénzügyi és intézményi eszközöket vezet be.

A különbség a vasúti beruházásoknál a legszembetűnőbb. A 2023-as terv a budapesti HÉV-hálózaton 46 km pálya korszerűsítését, a H5, H6 és H7 vonalak 22 megállójának és 10 állomásának fejlesztését, legalább 1000 P+R férőhelyet, 1500 B+R kerékpártárolót, három intermodális csomópontot és két vontatási áramátalakító fejlesztését vállalta. A 2026-os tervben ez a komplex elővárosi program már nem szerepel; helyét a Debrecen–Balmazújváros vasúti szakasz munkáinak műszaki átadása vette át, amelyhez az RRF-mércöldkő nem rendel a korábbihoz hasonló kilométer-, állomás-, akadálymentesítési vagy intermodális célértékeket. Hasonló szűkülés figyelhető meg a TEN-T fejlesztéseknél: a 2023-ban vállalt Békéscsaba–Lőkösháza korszerűsítés fennmaradt, az 11 km-es Almásfüzitő–Komárom szakasz viszont kikerült. A korábbi, 239 km vasútvonalra kiterjedő központi forgalomirányítási (KÖFI) fejlesztés sem jelenik meg az új komponensben.

A járműbeszerzéseknél ugyancsak érzékelhető a vállalási szint mérséklése. A 2023-as terv 300 elektromos autóbusz és 300 hozzájuk tartozó töltőpont üzembe állítását írta elő, kifejezetten legalább ugyanennyi fosszilis üzemű autóbusz kiváltásával. A 2026-os kötelező célérték 187 zéró emissziós/elektromos autóbusz, külön töltőpont-célérték és explicit fosszilisbusz-kiváltási

követelmény nélkül. A villamos- és trolibuszfejlesztés képe vegyesebb: a régi terv 51 új budapesti villamos forgalomba állítását és kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztéseket vállalt, míg az új terv 41 villamos műszaki átadását, további négy gyártását és 48 trolibusz átadását rögzíti. A trolibuszbeszerzés tehát érdemi új elem, ugyanakkor a villamosokra és a kapcsolódó infrastruktúrára vonatkozó korábbi vállalás szűkebb és kevésbé eredményorientált formában maradt fenn.

Szintén visszalépésként értelmezhető a közösségi közlekedés integrációjára vonatkozó reform átalakulása. A 2023-as terv egységes országos tarifa-, jegyértékesítési és utastájékoztatási rendszert, valós idejű információs platformot, OpenData-portált és az egész utazási láncra használható egységes jegyet írt elő. A 2026-os „*tarifareform*” közvetlen mérföldköve már csak az utazási kedvezményekhez kapcsolódó jogszabályok hatálybalépését követeli meg. Az új vasúti intézményi reform ugyan fenntartja az interoperábilis jegyértékesítés és a valós idejű utastájékoztatás intézményi keretét, de a korábbi konkrét, utasoldali digitális szolgáltatások nem jelennek meg önálló teljesítési követelményként.

Összességében a 2026-os komponens nem egyszerűen szűkebb, hanem más logika szerint épül fel. Új elem az 1,8 milliárd eurós tőkejuttatás egy 100 százalékban állami tulajdonú vasúti járműtársaság számára, valamint a vasúti piacirányítás reformja és a vállalati elektromos járművek támogatása. Utóbbi intézkedések egy része azonban már a 2023-as REPowerEU-fejezetben is szerepelt. A közösségi közlekedés fizikai kapacitása, hozzáférhetősége és intermodalitása szempontjából a 2023-as terv több közvetlenül ellenőrizhető eredményt vállalt; a 2026-os terv erőssége inkább az új intézményi és finanszírozási eszközökben van.

8. ENERGIA – ZÖLD ÁTÁLLÁS

A 2023-as és a 2026-os „*Energia - zöld átállás*” komponens ugyanazokra az alapvető problémákra – a hálózat megújulóenergia-befogadó képességére, a lakossági energiatermelésre, az energiatárolásra és az energiahatékonyságra – reagál, de több számszerű vállalás csökken. A hálózatfejlesztéshez kapcsolódó megújuló-befogadási cél 3609 MW-ról 2781 MW-ra, a lakossági napelemes program célja 30 974-ről 20 000 háztartásra, a komplex korszerűsítésben részesülő háztartások száma pedig 7385-ről 4313-ra mérséklődik.

Hasonló irány figyelhető meg az energiatárolásban: a 2023-as terv 885 MWh, a 2026-os már csak 676 MWh piaci energiatároló kapacitást követel meg, ami közel 24 százalékos visszalépés. A 290 680 intelligens fogyasztásmérőre vonatkozó cél ugyanakkor változatlan maradt. Az épületenergetikai cél nehezebben hasonlítható össze: 2023-ban legalább 388 000 m² középület korszerűsítése és épületenként legalább 30 százalékos primerenergia-megtakarítás szerepelt, 2026-ban pedig 180 középület felújítása a közvetlen beruházási eredmény, miközben az uniós finanszírozású épületfelújításokra általánosan megmarad a legalább 30 százalékos energiamegtakarítás követelménye. A 2026-os terv előnye ugyanakkor egy új, mintegy 857 millió eurós hálózatfejlesztési támogatási konstrukció; ennek RRF-mérföldkövei azonban elsősorban a forrásátadásra és a támogatási szerződések megkötésére, nem pedig közvetlenül új hálózati kapacitás létrehozására vonatkoznak.

A legjelentősebb stratégiai hangsúlyváltás a szélenergia szerepének erőteljes felértékelődése. Fontos, hogy a szélenergia liberalizálása nem 2026-ban jelent meg először: a 2023-as terv már előírta a korlátozások enyhítését és kedvezményezett („go-to”) térségek létrehozását. A 2026-os terv azonban ennél lényegesen tovább megy: 199 méterre emeli a megengedett turbinamagasságot, 700 méterre csökkenti a lakott területektől előírt minimális távolságot, legalább 25 prioritási zónát ír elő, és 2026–2030 között legalább 4 GW szélenergia-kapacitásra szóló hálózati aukciós volument, ezen belül már 2026 augusztusáig legalább 700 MW-os tendert követel meg.

A szélenergia nagyobb szerepének gazdasági indokoltsága magyar körülmények között további alátámasztást igényel. A 2024-ben aktualizált Nemzeti Energia- és Klímaterv⁴ a megújuló villamosenergia-termelés bővítésében továbbra is kiemelt szerepet tulajdonít a napenergiának. A 2030-ra korábban kitűzött 6 GW-os napelemes cél már 2025 előtt teljesült, ezért a hivatalos pálya 2030-ra 12 GW fotovoltaiikus és mintegy 1,08 GW szélenergiás kapacitással számol. Ehhez képest a 2026-os RRF-ben szereplő, 4 GW-nyi hálózati aukciós volumen jelentős szakpolitikai hangsúlyváltás, még ha nem is jelent automatikusan 4 GW ténylegesen megépülő szélenergiát.

⁴ Nemzeti Energia- és Klímaterv, 2024. évi aktualizált változat. [Elérhető az eredeti forrásban.](#)

A megtérülés kérdésében ugyancsak indokolt az óvatosság. A magyar NEKT-ben alkalmazott REKK-költségfeltevések szerint 2030-ban egy új szárazföldi szélörmű fajlagos beruházási költsége 1572 euró/kW, éves fix költsége 35 euró/kW; ezzel szemben a nagyméretű naperműveknél ugyanezek az értékek 581 euró/kW és 5 euró/kW, a közepes méretű naperműveknél pedig 747 euró/kW és 7 euró/kW. Ez önmagában nem bizonyítja, hogy a szélenergia teljes élettartamra számított villamosenergia-költsége szükségképpen magasabb – a szélörművek magasabb kihasználtsága és a napelemektől eltérő termelési profilja rendszerszinten értéket képviselhet –, de a jóval magasabb fajlagos tőke- és fix költség, valamint a magyarországi szélenergia jelenleg csekély, mintegy 0,33 GW-os kiinduló bázisa miatt a nagyléptékű felfutás beruházási és megtérülési kockázata lényegesen kevésbé bizonyított, mint a már tömegesen kiépült napenergia infrastruktúráé. A NEKT maga is a diverz technológiai mix előnye mellett érvel, vagyis szakmailag inkább a szélenergia kiegészítő, semmint a napenergia-fejlesztést háttérbe szorító szerepe indokolható.

Összességében a 2026-os terv javítja a megújulók engedélyezési feltételeit és diverzifikálja a technológiai mixet, de több közvetlen zöld beruházási cél alacsonyabb a 2023-as vállalásnál: kisebb hálózati befogadóképesség, kevesebb támogatott napelemes háztartás és alacsonyabb energiatárolási kapacitás szerepel benne. A szélenergia bővítése rendszerszinten kiegészítheti a napenergiát, de a hazai költség- és megvalósíthatósági adatok alapján indokolt, hogy ne a már gyorsan felfutott napelemes pálya rovására történjen. E dimenziókban a 2023-as terv közvetlenebbül mérhető és kisebb végrehajtási kockázatú vállalási szerkezetet mutatott.

9. REPOWEREU

A 2023-as REPowerEU-fejezet és a 2026-os megfelelő komponens között jelentős szerkezeti szűkülés látható. A 2023-as fejezet 13 reformot és 16 beruházást tartalmazott, és a hálózatfejlesztés mellett ipari dekarbonizációt, hidrogén- és geotermikus beruházásokat, biogáz- és biometán-fejlesztést, épületenergetikát, elektromobilitást, vasútvillamosítást és zöld készségfejlesztést is lefedett. A 2026-os REPowerEU-komponens nyolc reformra és két beruházásra koncentrál: 643,24 millió euró hálózatfejlesztési támogatásra és 61,27 millió euró lakóépület-energiahatékonysági pénzügyi eszközre. A különbség részben átsorolásból ered, de

maga a fejezet egy szélesebb dekarbonizációs programból jóval fókuszáltabb villamosenergia-piaci és hálózati komponenssé válik.

A reformok egy része lényegében fennmaradt. A hálózati tarifák reformja, az okosmérés szabályozása, az aggregátorok szerepének erősítése, a dinamikus árazás, a kiegyenlítő piac versenyének növelése, az energiaközösségek és az energiatárolás szabályozása, valamint a geotermikus engedélyezési keret módosítása megtalálható a 2026-os tervben is. Más elemeket nem megszüntettek, hanem áthelyeztek: a vasútvillamosítás, a vállalati elektromosjármű-támogatás és a töltőhálózat például a fenntartható közlekedési komponensbe került. Ugyanakkor az áthelyezés több esetben kisebb vállalással párosult: a 2023-as REPowerEU-program legalább 12 500 vállalati akkumulátoros elektromos jármű üzembe állítását írta elő, míg a 2026-os C5 célértéke legalább 10 000 elektromos jármű támogatása.

A legnagyobb érdemi visszalépés azonban azoknál a területeknél látható, amelyeknek nincs hasonlóan konkrét utódintézkedésük. A 2023-as terv külön programot tartalmazott ipari, tudományos-technológiai és logisztikai parkok energetikai zöldítésére: legalább 95 százalékát kellett lekötni az 502,67 millió eurós keretnek, és többek között 50 működő mikrohálózat létrehozását írta elő. Külön intézkedések célozták továbbá a zöldgazdasági termelőkapacitások kiépítését és az ipari folyamatok dekarbonizációját. A 2026-os jóváhagyott tervben ezeknek nincs dedikált megfelelőjük. Ugyanez igaz a megújuló hidrogénre és a biogáz/biometán-stratégiára: a 2023-as program szabályozási és beruházási oldalon egyaránt foglalkozott velük, míg a 2026-os jóváhagyott tervben hidrogén- vagy biometánintézkedés nem szerepel.

Különösen markáns a geotermia és az energiahatékonyság visszavágása. A 2023-as terv nem csupán a geotermikus szabályozás javítását vállalta, hanem legalább 13 geotermikus kutatási tevékenység befejezését, továbbá olyan MFB-pénzügyi eszközt, amelyből legalább 326,7 millió eurót kellett a kedvezményezettekhez eljuttatni. A 2026-os REPowerEU-komponensből a geotermikus beruházások eltűntek; csak az engedélyezési és szabályozási reform maradt meg. Még nagyobb a változás a lakossági energiahatékonyságnál. A 2023-as pénzügyi eszköz legalább 518,6 millió eurónyi végső finanszírozással számolt, és az összeg legalább 10 százalékát kifejezetten energiaszegény háztartások számára tartotta fenn; a támogatási intenzitást a jövedelem és az elérhető energiamegtakarítás alapján differenciálta. A 2026-os megfelelő

intézkedés RRF-forrása mindössze 61,27 millió euró és a korábbi 10 százalékos energiaszegénységi célzás nem szerepel benne.

A 2023-as terv társadalmi és humántőke-dimenziója is szélesebb volt: külön zöldkészség-stratégiát és munkaerőpiaci elemzést írt elő, valamint 50 000 szakember zöld készségeket igazoló mikrotanúsítványának megszerzését követelte meg. A 2026-os tervben nincs ehhez hasonló számszerű cél. A 2026-os szerkezet egyszerűbb és rövid távon végrehajthatóbb lehet, de az ipari és technológiai diverzifikáció, az energiaszegénység kezelése, a humántőke-fejlesztés és a közvetlenül számszerűsíthető zöld beruházások tekintetében a 2023-as fejezet ambiciózusabb volt.

10. ÜZLETI KÖRNYEZET

Az „Üzleti környezet” összehasonlítása módszertanilag eltér a többi komponenstől, mert a 2023-as tervben nem létezett önálló ilyen fejezet. Az üzleti versenyképességet, a finanszírozáshoz jutást, az innovációt és a lakhatási problémákat több komponens külön intézkedése kezelte. A 2026-os terv új, 1,815 milliárd eurós „Üzleti környezet” komponenst hoz létre, amelynek központi intézménye a Magyar Fejlesztési Bank (MFB). A változás egy közvetlen projekteredményekre épülő modell felől egy nagy volumenű pénzügyi közvetítői konstrukció felé mozdul el.

A 2023-as megközelítés egyik előnye az volt, hogy több, a gazdasági és társadalmi környezetet javító intézkedéshez konkrét fizikai vagy kedvezményezett eredményeket rendelt. A Felzárkózó települések komponensben például 1600 lakás megvásárlását és felújítását, valamint 400 új szociális bérlakás megépítését kellett teljesíteni, kifejezetten a 300 leghátrányosabb helyzetű település lakosságára célozva; az ingatlanoknak legalább húsz évig szociális lakhatási célokat kellett szolgálniuk. Az innovációs ökoszisztéma fejlesztésénél 14 további nemzeti kutatási és fejlesztési laboratórium létrehozása szerepelt, vállalatokat, egyetemeket és kutatóintézeteket összekapcsoló konzorciumokkal, és a laboratóriumok tényleges teljesítményének utólagos értékelésével. A 2023-as REPowerEU-fejezet MFB-n keresztül működő vállalati energiahatékonysági pénzügyi eszköze pedig nem állt meg a bank feltőkésítésénél: legalább 405,7 millió euró közvetítők felé történő kihelyezését és a teljes RRF-beruházási összegre vonatkozó finanszírozási megállapodások megkötését írta elő a végső kedvezményezettekkel.

A 2026-os új komponens ennél jóval centralizáltabb. Az MFB 1,1268 milliárd euró vissza nem térítendő RRF-forrásból származó tőkejuttatást kap, amelyet három fő területre kell fordítania: kkv-versenyképességre, alacsony jövedelmű háztartásokat és hallgatókat célzó megfizethető bérlet- és kollégiumfejlesztésre, valamint kockázati és növekedési tőkére. Ehhez további 688,34 millió eurós, hitelforrásból finanszírozott tőkeemelés kapcsolódik, amelyet az EIB-vel közös magyarországi beruházások finanszírozására kell felhasználni. A konstrukció gazdaságpolitikai előnye, hogy az MFB tőkeerejének növelésével a források az RRF 2026. augusztusi lezárása után is többszörösen felhasználhatók, illetve magán- és EIB-forrásokat is mozgósíthatnak. Ez elvileg tartósabb fejlesztésfinanszírozási kapacitást teremthet, mint az egyszeri támogatási programok.

Az új terv egyik valóban érdemi előrelépése az MFB vállalatirányításának reformja. A szabályok kizárják a magas rangú politikai és kormányzati tisztségviselőket, illetve hivatásos lobbistákat a bank vezető testületeiből, objektív szakmai kiválasztási és összeférhetetlenségi követelményeket írnak elő, kötelezővé teszik a tényleges tulajdonosok ellenőrzését, a pénzügyi közvetítők nyílt és versenyző kiválasztását, valamint független éves megfelelési auditot. A terv emellett felülvizsgáltja azokat a támogatott hitelprogramokat, amelyek nem teremtenek bizonyítható többletjáratot vagy kizoríthatják a piaci finanszírozást. Ezek a követelmények intézményi szempontból erősebb kontrollt jelentenek, mint amelyet a 2023-as terv az MFB működésével kapcsolatban előírt.

A számonkérhető gazdasági eredmények oldaláról ugyanakkor a 2026-os modell gyengébb vállalási struktúrát mutat. Az RRF szempontjából az 1,1268 milliárd eurós beruházás teljesítésének kulcsmérföldköve maga a pénz MFB-be történő átutalása; 2026. augusztus végéig a banknak elsősorban az új befektetési politika végrehajtásának megkezdéséről kell beszámolnia. A terv nem határoz meg kötelező RRF-célértéket arra, hogy ebből hány kkv kapjon tényleges finanszírozást, hány új megfizethető bérlet vagy kollégiumi férőhely jön létre, illetve mekkora tényleges magántőké mozgóssá a kockázati- és növekedéstőke-program. A további 688 millió euró esetében is a tőke átutalása és az EIB-bel kötött együttműködési megállapodás jelenti az RRF fő teljesítési követelményét, miközben a konkrét közös beruházások végrehajtása már későbbi időszakra nyúlhat.

Ez különösen jól érzékelhető a lakhatásnál: a 2023-as terv 1600 felújított és 400 új szociális lakást írt elő tényleges eredményként, míg a 2026-os terv lényegesen nagyobb és potenciálisan szélesebb körű finanszírozási kapacitást hoz létre, de nem kapcsol hozzá kötelező lakásszámot. Hasonló különbség figyelhető meg a vállalkozások finanszírozásában is: a korábbi MFB-eszközöknél a végső kedvezményezettekkel megkötött finanszírozási szerződések is az RRF teljesítés részét képezték, az új komponensben viszont a bank feltőkésítése önmagában RRF-beruházásnak minősül.

Összességében a 2026-os „Üzleti környezet” komponens intézményi és finanszírozási szempontból jelentős újítás, különösen az MFB irányításának, átláthatóságának és tőkeerejének erősítése révén. Ugyanakkor a korábbi modell több esetben közvetlenül ellenőrizhető társadalmi és gazdasági célokhoz kötötte a forrásokat. A 2026-os terv nagyobb pénzügyi mozgásteret teremt, de 2026-ig kevesebb konkrét kedvezményezetti vagy fizikai eredményt garantál. A közpénzfelhasználás rövid távú számonkérhetősége szempontjából ezért a 2023-as célzottabb konstrukció több területen erősebb volt.

11. DIGITÁLIS INNOVÁCIÓ

A „Digitális innováció” esetében szintén nincs közvetlenül megfeleltethető 2023-as komponens. A korábbi tervben a digitális átállás horizontálisan, főként az oktatásban, felsőoktatásban, egészségügyben, közigazgatásban és közlekedésben jelent meg. A 2026-os terv ezzel szemben önálló, 11. komponensként kezeli a digitális innovációt, három fő pillérrel: az e-kormányzati szolgáltatások korszerűsítésével, az EuroHPC/MI-gigagyár kezdeményezéséhez és az IRIS² biztonságos műholdas konnektivitási programhoz történő csatlakozással.

A 2023-as megközelítés egyik erőssége a konkrét, közvetlenül számszerűsíthető társadalmi közvetlen eredmények rendszere volt. A közoktatásban 579 000 digitális notebook beszerzését és kiosztását, valamint legalább 3100 iskola digitális eszközökkel történő felszerelését vállalta; ehhez nemcsak eszközbeszerzés, hanem a pedagógusok tényleges IKT-használatának növelésére vonatkozó cél is kapcsolódott. A felsőoktatásban legalább 1800 digitális tananyag, 34 000 digitális készségfejlesztésben részt vevő hallgató és munkatárs, valamint 22 300 telepített IKT-eszköz szerepelt célként. Az egészségügyben új EESZT-modulok, a myEESZT alkalmazás elindítása és legalább 100 000 egyedi felhasználó elérése jelentett konkrét

eredményvállalást. Ez a struktúra a digitalizációt elsősorban nem önálló technológiai célként, hanem az oktatás, egészségügy és közszolgáltatások mérhető teljesítményjavításának eszközeként kezelte.

A 2026-os terv e korábbi eredmények egy részét megtartja: továbbra is megköveteli a 579 000 notebook és 3100 digitális eszköz, a 22 300 felsőoktatási IKT-eszköz, illetve legalább 100 000 EESZT-felhasználó biztosítását. Ugyanakkor több humántőke- és tartalomorientált vállalás gyengül. A felsőoktatási digitális tananyagokra vonatkozó cél például 1800-ról 1000-re csökken, vagyis mintegy 44 százalékkal alacsonyabb, miközben a korábbi 34 000 fős digitális készségfejlesztési cél már nem jelenik meg önálló RRF-célértékként. Ez szakpolitikai szempontból lényeges különbség: a digitális infrastruktúra önmagában csak köztes ráfordítás, míg a digitális kompetenciák és a tényleges használat közelebb állnak ahhoz az eredményhez, amelyből termelékenységi vagy közszolgáltatási haszon származhat.

Az új C11 ugyanakkor kétségtelenül magasabb technológiai szintre emeli a magyar RRF digitális ambícióját. Az e-kormányzati beruházás korszerűsíti az identitás- és hozzáférés-kezelést, mobil digitális identitást és digitális adattárcát vezet be, valamint új vagy modernizált elektronikus közszolgáltatásokat tesz lehetővé. Ennek gyenge pontja azonban a mérhetőség: az RRF-mérőföldkő a rendszerek létrehozását vagy korszerűsítését rögzíti, de nem határoz meg számszerű célt sem a felhasználók számára, sem a digitalizált eljárások számára, sem a használat intenzitására. E tekintetben a konstrukció kevésbé eredményorientált, mint például a korábbi EESZT- vagy oktatási intézkedések.

Még markánsabb ez a probléma a komponens két legnagyobb technológiai beruházásánál. Magyarország 500 millió eurót utal az EuroHPC Közös Vállalkozásnak MI-gigagyár, fejlett HPC-, kvantum- vagy más kutatási és innovációs infrastruktúra támogatására, továbbá 500 millió euróval járul hozzá az IRIS² programhoz. Ezek stratégiai értéke jelentős lehet: növelhetik a fejlett számítási kapacitásokhoz való hozzáférést, az európai technológiai szuverenitást és a biztonságos kommunikációs infrastruktúrát. Az RRF közvetlen teljesítési követelménye azonban mindkét esetben alapvetően a hozzájárulási megállapodás aláírása és az 500 millió euró átutalása, nem pedig például meghatározott magyar számítási kapacitás létrehozása, hazai vállalkozások vagy kutatóhelyek meghatározott számának kiszolgálása, illetve konkrét magyar

műholdas infrastruktúra üzembe helyezése. Így a forrás nagysága és a Magyarországon 2026-ig közvetlenül mérhető eredmény között lényegesen lazább kapcsolat alakul ki.

A 2026-os terv technológiai horizontja korszerűbb, különösen a mesterséges intelligencia, a nagy teljesítményű számítástechnika és a biztonságos konnektivitás területén. A 2023-as megközelítés ugyanakkor közvetlenebbül kötötte az RRF-forrásokat a magyar állampolgároknál, oktatási intézményekben, egészségügyben és közszolgáltatásokban mérhető eredményekhez. A 2026-os EuroHPC- és IRIS-hozzájárulások stratégiai értéke jelentős lehet, de a hazai hozzáadott érték és kedvezményezetti hatás az RRF-mérföldkövekből kevésbé követhető. E tekintetben a 2023-as, konkrét felhasználói, készség- és szolgáltatási célokra építő modell erősebb rövid távú számonkérhetőséget biztosított.

ÖSSZEFOGLALÓ

A 2023-as és a 2026-os magyar Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv összevetése alapján az új terv több területen szűkebb, kevésbé részletes és kevésbé közvetlenül számonkérhető vállalási szerkezetet mutat. A változás nem minden komponensben jelent egyértelmű szakpolitikai visszalépést: több esetben inkább racionalizálásról, intézkedések összevonásáról vagy új finanszírozási és intézményi eszközök bevezetéséről van szó. Ugyanakkor a konkrét fizikai eredményekhez, kedvezményezett létszámokhoz és beruházási célértékekhez kötött vállalatok száma több fontos területen csökkent.

A legvilágosabb visszalépések a Felzárkózó települések, a Fenntartható zöld közlekedés, az Energia – zöld átállás, valamint a REPowerEU komponensekben azonosíthatók. A felzárkózó településeknél kikerült a korábbi 1600 felújított és 400 új szociális lakásra vonatkozó vállalat, miközben a megújulóenergia-termelés, a foglalkoztatási programok és az oktatási fejlesztések célértékei is csökkentek. A fenntartható közlekedésben a korábbi HÉV-fejlesztési program, az Almásfüzitő–Komárom vasúti korszerűsítés és a 239 kilométeres KÖFI-fejlesztés eltűnt, a zéró emissziós autóbuszok célértéke pedig 300-ról 187-re mérséklődött.

Az energetikai komponensben hasonló irány látható. A hálózatba integrálható új megújuló kapacitás célértéke 3609 MW-ról 2781 MW-ra, a támogatott lakossági napelemes háztartások száma 30 974-ről 20 000-re, az energiatárolási cél pedig 885 MWh-ról 676 MWh-ra csökkent. A 2026-os terv ezzel párhuzamosan erőteljesebben nyit a szélenergia felé. Ez technológiai diverzifikációt jelenthet, de a magyar energiastratégia eddigi eredményei és költségfeltevései alapján a napenergia továbbra is kedvezőbb hazai kiindulóponttal rendelkezik. A korábbi, napenergia–hálózatfejlesztés–tárolás tengelyére építő modell ebből a szempontból kiszámíthatóbb és közvetlenebbül mérhető pályát képviselt.

A REPowerEU-fejezet különösen erős szűkülést mutat: a 2023-as 13 reform és 16 beruházás helyett a 2026-os terv nyolc reformra és két beruházásra koncentrál. Több korábbi elem más komponensbe került, de számos program – például az ipari parkok energetikai zöldítése, a hidrogén- és biometán-fejlesztések, a geotermikus beruházások és a zöld készségfejlesztés – nem kapott hasonlóan konkrét utódintézkedést. A lakossági energiahatékonysági finanszírozás és az energiaszegénység célzott kezelése szintén jelentősen gyengült.

Fontos leszögezni, hogy a tervből kikerülő projektek nem feltétlenül jelentik azt, hogy más (uniós vagy magyar) forrásból ezek nem valósulnának meg – legalább részben. Így például a HÉV és a vasúti hálózat fejlesztése az IKOP Plusz program alá került be, míg a bérlekások építése, a gondosóra program és a Hanság Natura 2000 ökológiai vízpótlása teljes egészében hazai forrásokból valósulhat meg. Ám itt is fontos rámutatni, hogy ez egyrészt forrásvesztés a magyar állam számára, másrészt, ha át is kerül egy projekt más uniós programba, jellemzően nem az eredeti határidővel, hanem akár 2030-as megvalósulással történik ez.

Az új tervnek ugyanakkor vannak egyértelmű többletvállalásai. A Kormányzás és közigazgatás komponensben az EPPO-csatlakozás megindítása, a közérdekű vagyonkezelő alapítványokat érintő új szabályok és egyes átláthatósági követelmények új elemeket jelentenek, miközben számos korábbi jogállamisági és korrupcióellenes reform tovább él. Az új Üzleti környezet komponens az MFB tőkeerejét és vállalatirányítását erősíti, a Digitális innováció pedig az MI, a nagy teljesítményű számítástechnika és a biztonságos műholdas konnektivitás felé nyit. E területeken azonban az RRF teljesítését sok esetben inkább pénzügyi vagy intézményi mérföldkövekhez, és kevésbé konkrét magyarországi végső eredményekhez kötik.

Összességében a 2026-os terv koncentráltabb, intézményibb és pénzügyileg rugalmasabb, de több komponensben gyengébb a közvetlen eredményorientációja. A 2023-as terv ezzel szemben szélesebb körű, részletesebb és számos esetben nagyobb volumenű, számszerűsíthető vállalásokat tartalmazott. Emiatt – különösen az infrastruktúra, a szociális felzárkózás, a zöld átállás és a közlekedés területén – a korábbi terv több ponton ambiciózusabb és számonkérhetőbb szakpolitikai keretet jelentett.

Hivatkozások

Az elemzés elsődlegesen hivatalos uniós és magyar dokumentumokra támaszkodik. Ezek a következők:

- Az Európai Unió Tanácsa (2023): Melléklet a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozat módosításához, ST 15964/23 ADD 1. [Elérhető az eredeti forrásban.](#)
- Az Európai Unió Tanácsa (2023. december 8.): Helyreállítási Alap: a Tanács zöld utat adott 13 tagállam módosított nemzeti tervének. [Elérhető az eredeti forrásban.](#)
- Az Európai Unió Tanácsa (2026): Melléklet a Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozat módosításához, ST 10914/26 ADD 1. [Elérhető az eredeti forrásban.](#)
- Európai Bizottság (2026): Analysis of the recovery and resilience plan of Hungary, SWD(2026) 171 final. [Elérhető az eredeti forrásban.](#)
- Az Európai Unió Tanácsa (2026. július 10.): Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz: a Tanács jóváhagyta Magyarország új tervét. [Elérhető az eredeti forrásban.](#)
- Magyarország (2024): Nemzeti Energia- és Klímaterv, 2024. évi aktualizált változat. [Elérhető az eredeti forrásban.](#)